

Seat No. : _____

DQ-103

December-2013

B.A. (Sem.-I)

EC-I (104) : Sanskrit

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

૧. (અ) કાલિદાસના જીવન અંગેની દંતકથાઓનું વર્ણન કરો. ૭
1. (A) Describe the legends related to the life of Kalidasa. 7

અથવા/OR

કાલિદાસનું નાટ્યકાર તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

Evaluate Kalidasa as a dramatist.

- (બ) ભૂર્જપત્ર પ્રસંગ અને તેનું નાટ્યગત મહત્ત્વ ચર્ચો. ૭
(B) Explain dramatic significance of ભૂર્જપત્રપ્રસંગ: । 7

અથવા/OR

નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો :

Write the short note : (any two)

- (૧) ડર્વશી પરિત્રાણ:
(૨) પ્રિયાનુપ્રસાદનવ્રતપ્રસંગ:
(૩) વિક્રમોર્વશીયમ્ – શીર્ષક - Title

૨. (અ) વિક્રમોર્વશીયના ચોથા અંકમાં કવિએ કરેલ પ્રકૃતિ નિરૂપણ. ૭
2. (A) The poets narration of nature in the 4th act of વિક્રમોર્વશીયમ્. 7

અથવા/OR

નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો.

Write the short note : (any two)

- (૧) ડદયવતીપ્રસંગ:
(૨) સંગમનીય: મણિ:
(૩) ગૃધ્રપ્રસંગ:

- (બ) સંસ્કૃત નાટકની ઉત્પત્તિ અંગેના વિવિધ મતોની ચર્ચા કરો. ૭
(B) Discuss about various views regarding the origin of Sanskrit Drama. 7

અથવા/OR

સંસ્કૃત નાટકનાં લક્ષણોની ચર્ચા કરો.

Discuss the characteristics of Sanskrit Drama.

૩. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (કોઈપણ ચાર) ૧૭
3. Answer the following questions : (any four) 16
- (1) गूढा नूपुरशब्दमात्रमपि मे कान्ता श्रुतौ पातये
 त्पश्चादेत्य शनैः कराम्बुजवृत्ते कुर्वीत वा लोचने ।
 हर्म्येऽस्मिन्नवतीर्य साध्वसवशान्मन्दायमाना बलादानीयेत
 पदात्पदं चतुरया सख्या ममोपान्तिकम् ॥
 अनुवाद करो. – Translate
- (2) ननु प्रथमं मेघराजिर्दृश्यते पश्वाद्विद्युल्लता ।
 ससंदर्भं समजावो. – Explain with reference to the context.
- (3) अभिज्ञानशाकुन्तलम् - विशे टૂંકનોંધ લખો.
 Write a short note on the 'अभिज्ञानशाकुन्तलम्' ।
- (4) कुमारसंभवम् - विशे टૂંકનોંધ લખો.
 Write a short note on the 'कुमारसंभवम्' ।
- (5) દશરૂપકને આધારે નાટકનું વસ્તુપરક લક્ષણ ચર્ચો.
 Describe objective Characteristic of નાટક as per દશરૂપક.
- (6) ઉર્વશીનું પાત્ર – Character of ઉર્વશી.
૪. ટૂંકમાં જવાબ આપો : (કોઈપણ છ) ૧૨
4. Answer in brief : (any six) 12
- (૧) નાટકની રચના માટે વેદોમાંથી શું લેવામાં આવ્યું છે ?
 (1) What is accepted from Vedas to create Natya ?
- (૨) નાટકની ઉત્પત્તિ માટેનો પરંપરાગત મત જણાવો.
 (2) Note the traditional opinion about the creation of Natya.
- (૩) વિક્રમોર્વશીયનો નાન્દી શ્લોક સમજાવો.
 (3) Explain the 'Nandi' of વિક્રમોર્વશીયમ્.
- (૪) ભૂર્જપત્ર રાણી ઔશીનરી પાસે કેવી રીતે પહોંચે છે ?
 (4) How does reaches 'ભૂર્જપત્ર' in the hands of રાણી ઔશીનરી ?
- (૫) માછીમારના દૃષ્ટાંતથી વિદૂષક કેવો કટાક્ષ કરે છે ?
 (5) What satire does Vidushaka make giving example of Fisherman ?
- (૬) ઉર્વશી રાજાથી કેમ રીસાઈ જાય છે ? તેનું શું થાય છે ?
 (6) Why is Urvashi sulking from King ? What happens after it ?

- (6) ઉત્તરરામચરિતમ્ શીર્ષકને ટૂંકમાં સમજાવો.
 (7) Explain the title of 'उत्तररामचरितम्' in brief.
 (8) ઉત્તરરામચરિતમ્નું કથાવસ્તુ કેવા પ્રકારનું છે ?
 (9) How is the plot of उत्तररामचरितम् ?

4. (અ) નીચેનાં વિધાનો સાચાં છે કે ખોટાં તે જણાવો. ૫

5. (A) Mention True or False. 5

- (1) કાલિદાસે ૧૧ કૃતિઓની રચના કરી છે.
 (1) Kalidasa has written 11 books.
 (2) નાટ્યશાસ્ત્રના રચયિતા ભરતમુનિ છે.
 (2) Bharatmuni has written Natyashastra.
 (3) કશ્ચિદ્ શબ્દથી મેઘદૂતમ્ નો પ્રારંભ થાય છે.
 (3) मेघदूतम् is initiated with the word कश्चिद्
 (4) ઉર્વશીનું અપહરણ ચિત્રરથ કરે છે.
 (4) Chitrarath abducts Urvashi.
 (5) ઉર્વશી કુમારવનમાં પ્રવેશતા લતા બની જાય છે.
 (5) Urvashi turns into creeper when she enters to Kumarvan.

(બ) જોડકાં જોડો : ૫

(B) Match the column : 5

અ	બ
(1) પુરુરવા	(1) પ્રિયાનુપ્રસાદનવ્રતઃ ।
(2) ઉર્વશી	(2) અનુત્સેકઃ ખલુ વિક્રમાલંકારઃ ।
(3) કેશીદાનવઃ	(3) ઉપકૃતં ખલુ દાનવૈઃ ।
(4) ચિત્રરથઃ	(4) ઉર્વશી-અપહરણઃ ।
(5) ઔશીનરી	(5) ઉર્વશી-પરિત્રાણઃ ।

(ક) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : ૪

(C) Select the correct option to fill in the blanks : 4

- (1) નાટકનું કથાવસ્તુ _____ હોવું જોઈએ.
 (1) The plot of a drama should be _____. (પ્રખ્યાત, કવિકલ્પિત, પૌરાણિક)

- (૨) વિક્રમોર્વશીયમ્નો મુખ્ય રસ _____ છે.
- (2) The main sentiment of વિક્રમોર્વશીયમ્ is _____. (શાન્ત, વીર, શૃંગાર)
- (૩) પુરુરવાના પુત્રનું નામ _____ છે.
- (3) The name of Pururava's son is _____. (સર્વદમનઃ, આયુસ્, ભરતઃ)
- (૪) રાજાએ ભૂર્જપત્ર _____ ને સાચવવા આપ્યો હતો.
- (4) The king gave 'ભૂર્જપત્ર' to _____ protect it.
(વિદૂષકઃ, ચિત્રલેખા, ચિત્રરથઃ)
- _____